

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

Εαρινό εξάμηνο
2024-2025

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ
Νάγια Γρίλλια

Dear earth...

**ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ &
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

**ΜΑΘΗΜΑ 9ο
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ & ΗΘΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΔΕΙΦΟΡΙΑ ΣΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟ**

ΜΑΘΗΜΑ 9ο

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ & ΗΘΙΚΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΕΙΦΟΡΙΑ ΣΤΟ ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟ

Ημερολόγιο μαθήματος...

Γυρνώντας πίσω στο προηγούμενο μάθημα...

Ας κάνουμε μια μικρή αναδρομή στα όσα κουβεντιάσαμε.

ΝΕΑ ΡΕΥΜΑΤΑ ΣΚΕΨΗΣ
ΝΕΟ-ΜΑΤΕΡΙΑΛΙΣΜΟΣ & ΜΕΤΑ-ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟ

σπέρματα
για να
διαπραγματευτούμε
ξανά την πραγματικότητα

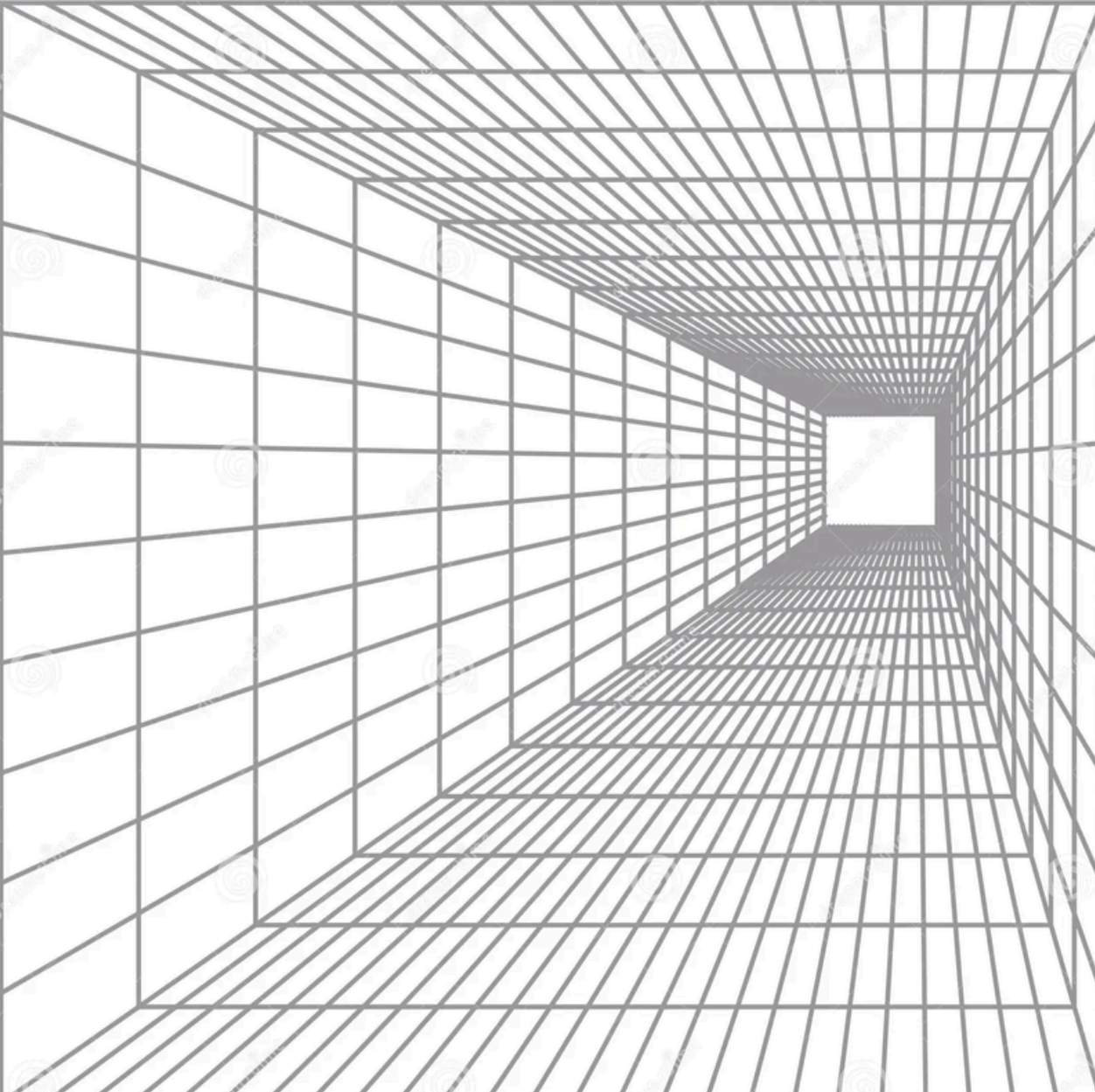
σε όλα τα επίπεδα

ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΣΚΕΨΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΣΗ
ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΜΕΤΑΤΟΠΙΣΗ

στην προοπτική μας

ΕΥΘΥΝΗ

επόμενες γενιές

στις υπόλοιπες οντότητες
& υλικότητες

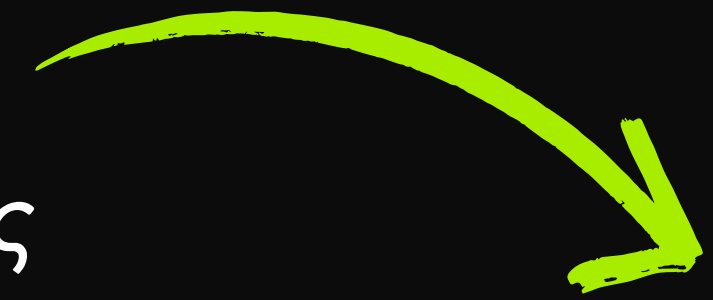

Rosi Braidotti
φιλόσοφος & φεμινίστρια
θεωρητικός

αρμονική συμβίωση

ανθρώπου

με τους υπόλοιπους
κατοίκους του πλανήτη

ανθρώπινους

μη-ανθρώπινους

οντότητες

υλικότητες

επείγουσα διάσταση

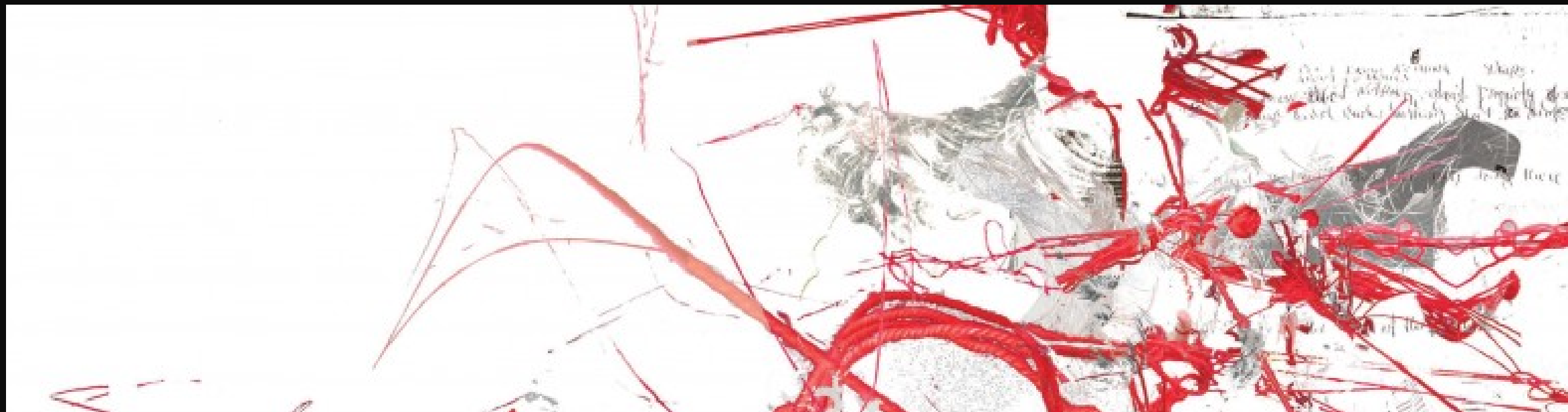
πολιτική
ηθική

ΑΝΘΡΩΠΟΚΑΙΝΟ

έχει λειτουργήσει
ως...

ευρετικός μηχανισμός

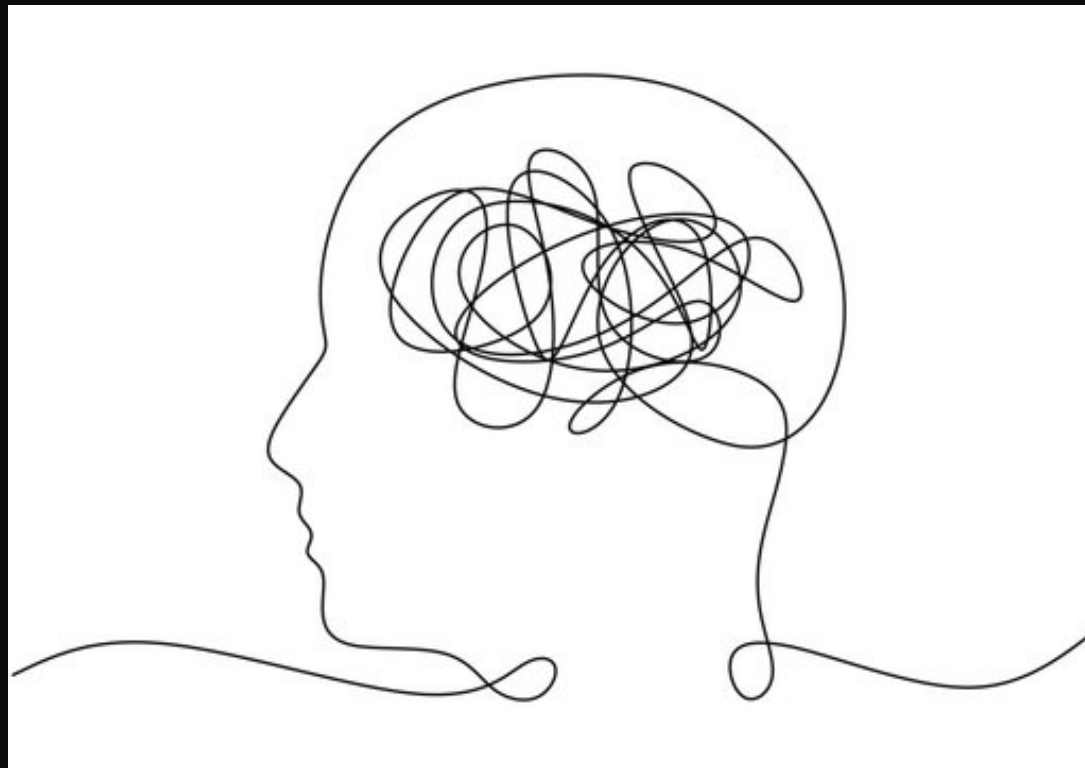
ΓΙΑ ΜΙΑ ΝΕΑ ΟΝΤΟΛΟΓΙΑ

Νέες τάσεις & προτάσεις

ΣΤΗΝ ΠΕ

ΝΕΑ ΓΡΑΜΜΗ ΣΚΕΨΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΗ

στην ηγεμονικά κυρίαρχη
παρουσία του ανθρώπου
στον κόσμο

πέρα-από-το-ανθρώπινο
more-than-human

Malone

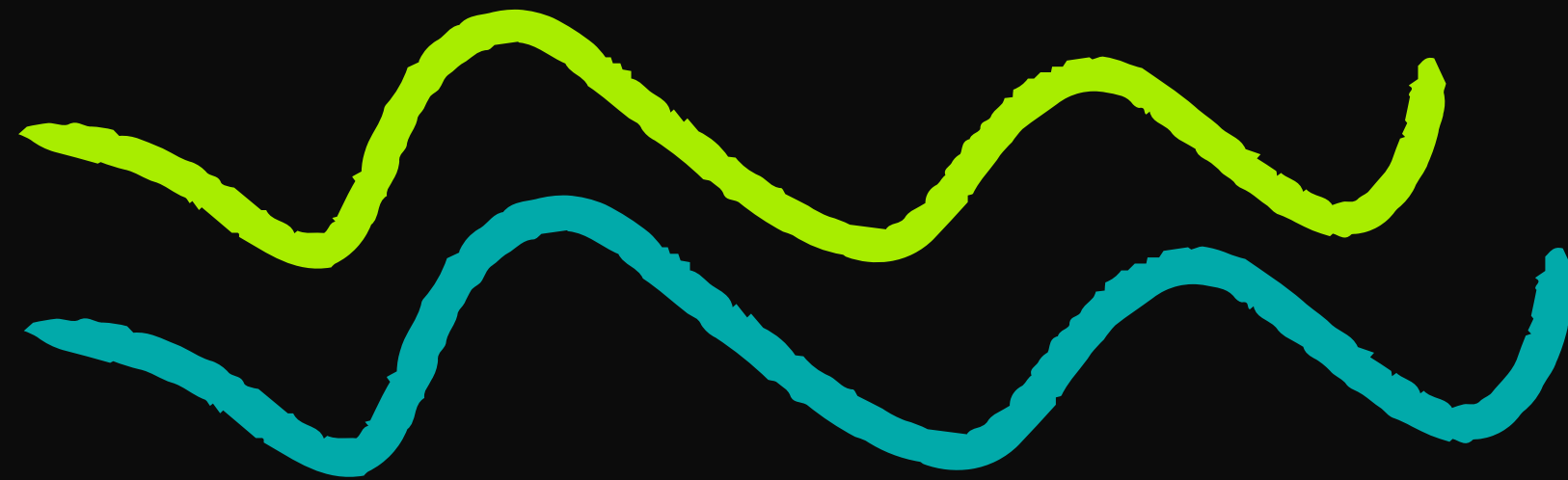
Malone

Rautio

μετα-ανθρωπιστική σκέψη
post-humanism

Braidotti

PEYMA...

στροφή
στην ύλη

Barad

νέο-ματεριαλισμός
new materialism

Fox & Alldred

ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΝΕΟ-ΜΑΤΕΡΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ & ΜΕΤΑ-ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

η έννοια της

ηλικιότητας

ΟΧΙ
ΑΠΑΘΗΣ
&
ΑΔΡΑΝΗΣ
ΥΛΗ

η καταλυτική επιρροή των...

Gilles Deleuze
Felix Guattari

Gilles Deleuze

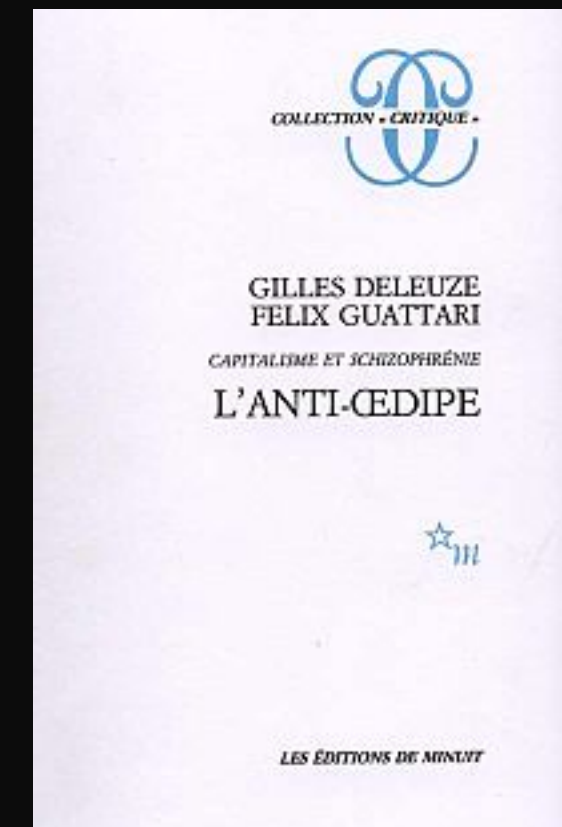
Felix Guattari

A Thousand Plateaus

Anti-Oedipus

κοινό έργο

κοινωνικο-πολιτική χροιά

επαναστατικό πνεύμα

Gilles Deleuze

Felix Guattari

Βασικές έννοιες

η συναρμογή ανθρώπινων & μη ανθρώπινων στοιχείων μαζί
παράγουν τον κόσμο

Gilles Deleuze

Felix Guattari

βασικές έννοιες

η συνάντηση οντοτήτων-υλικοτήτων απελευθερώνει κάτι
από το καθένα
και προκαλεί μια δυνητική πραγματικότητα
άνοιγμα του εαυτού μας ΕΞΩ από εμάς
γινόμαστε-διαρκώς-διαφορετικοί
becoming-different

Gilles Deleuze

Felix Guattari

βασικές έννοιες

ριζωματικά
όχι
γραμμικά

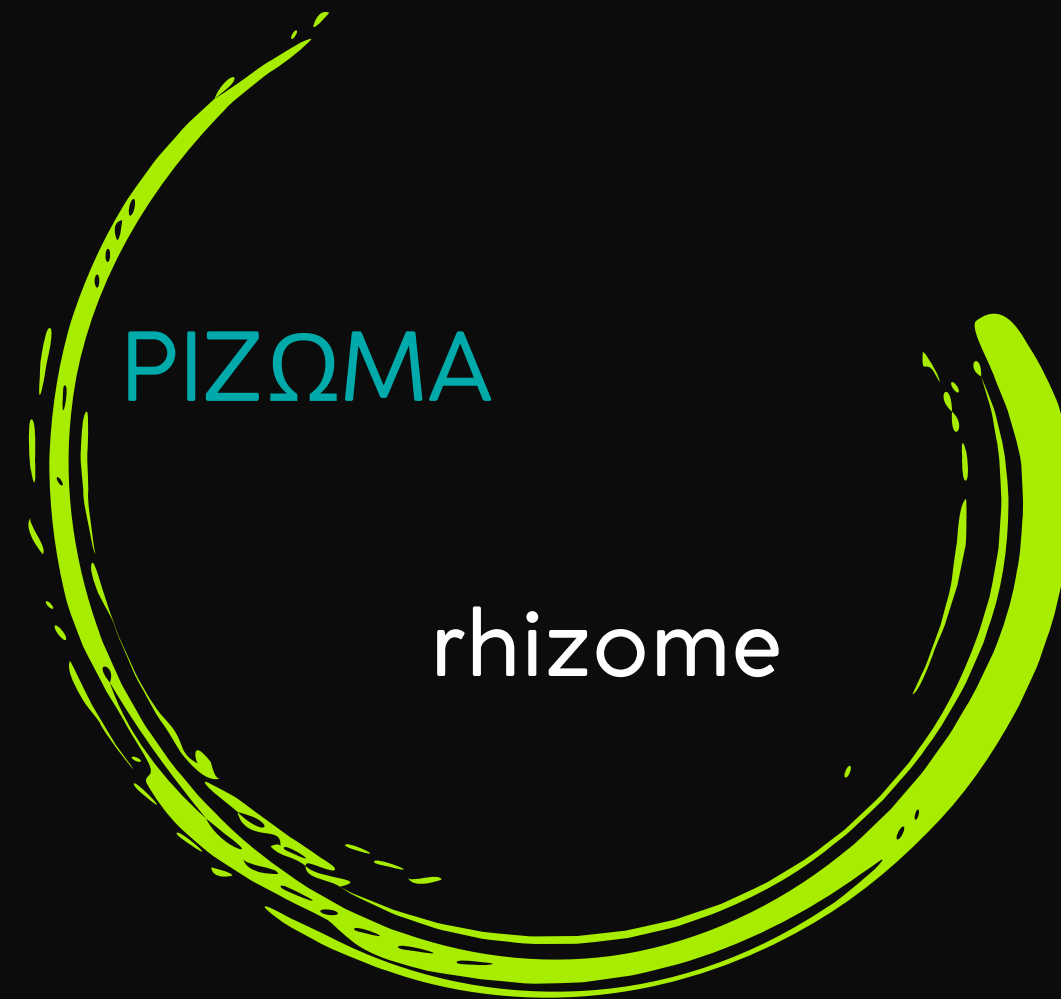
ο τρόπος που αλληλεπιδρά ένα στοιχείο με άλλα
μέσα σε μια συναρμογή
πώς επηρεάζει & πώς επηρεάζεται
affect & be affected

Gilles Deleuze

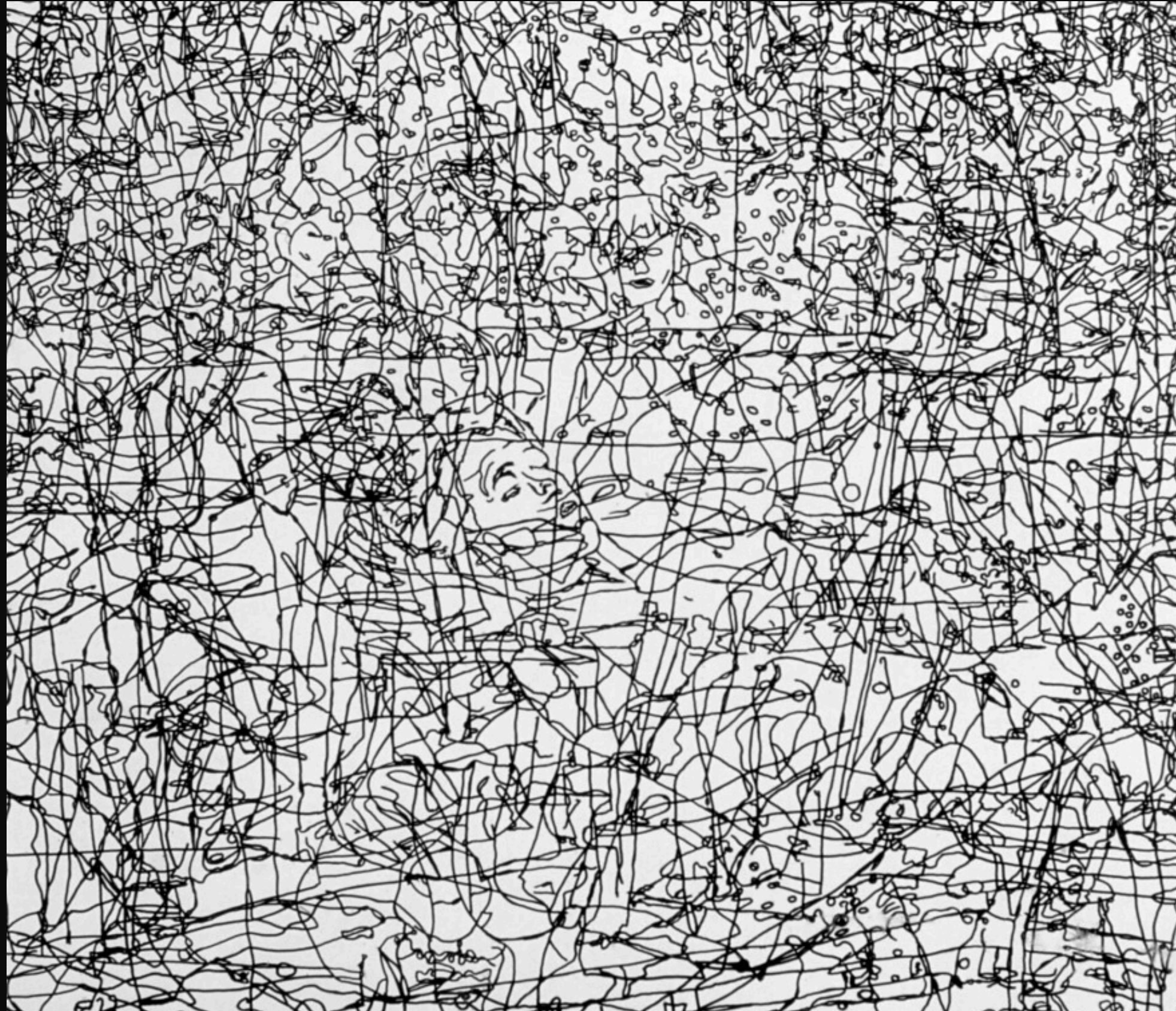
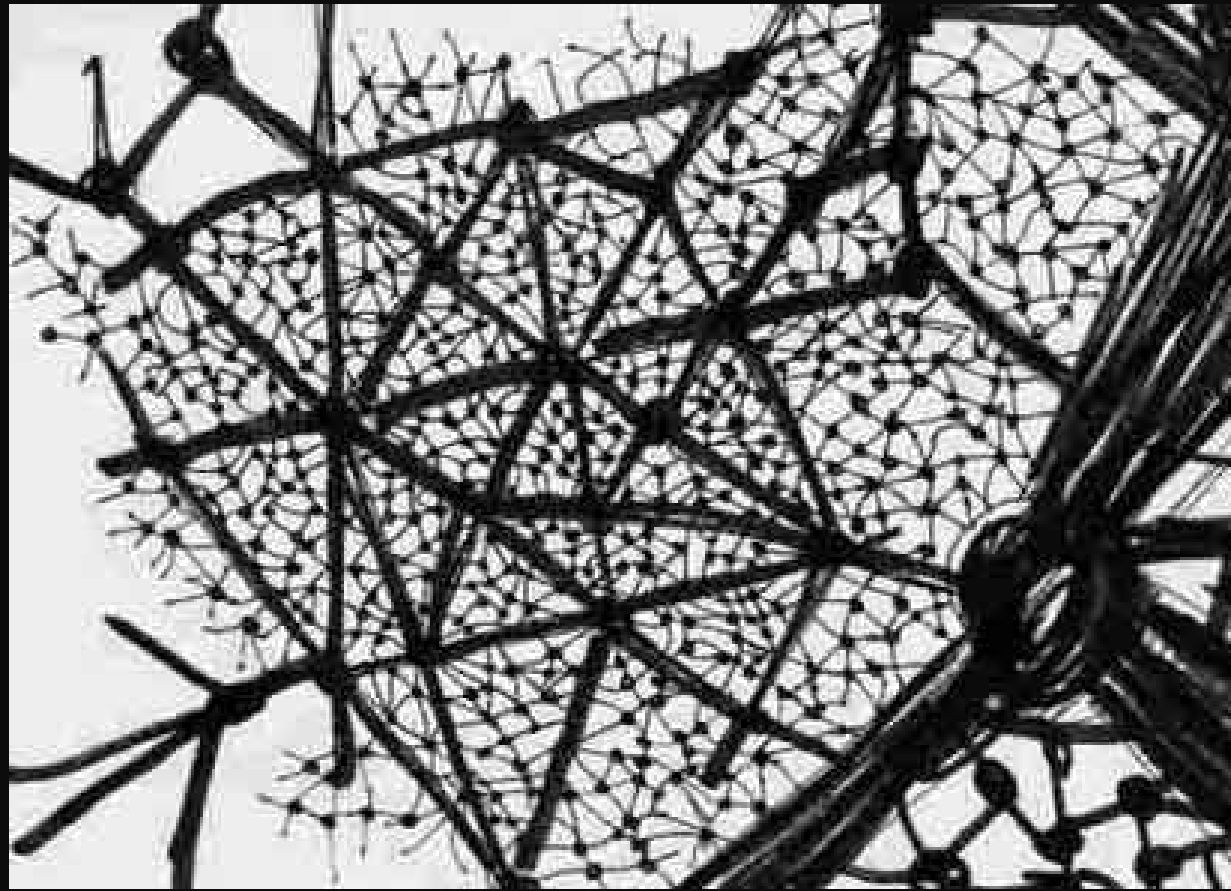
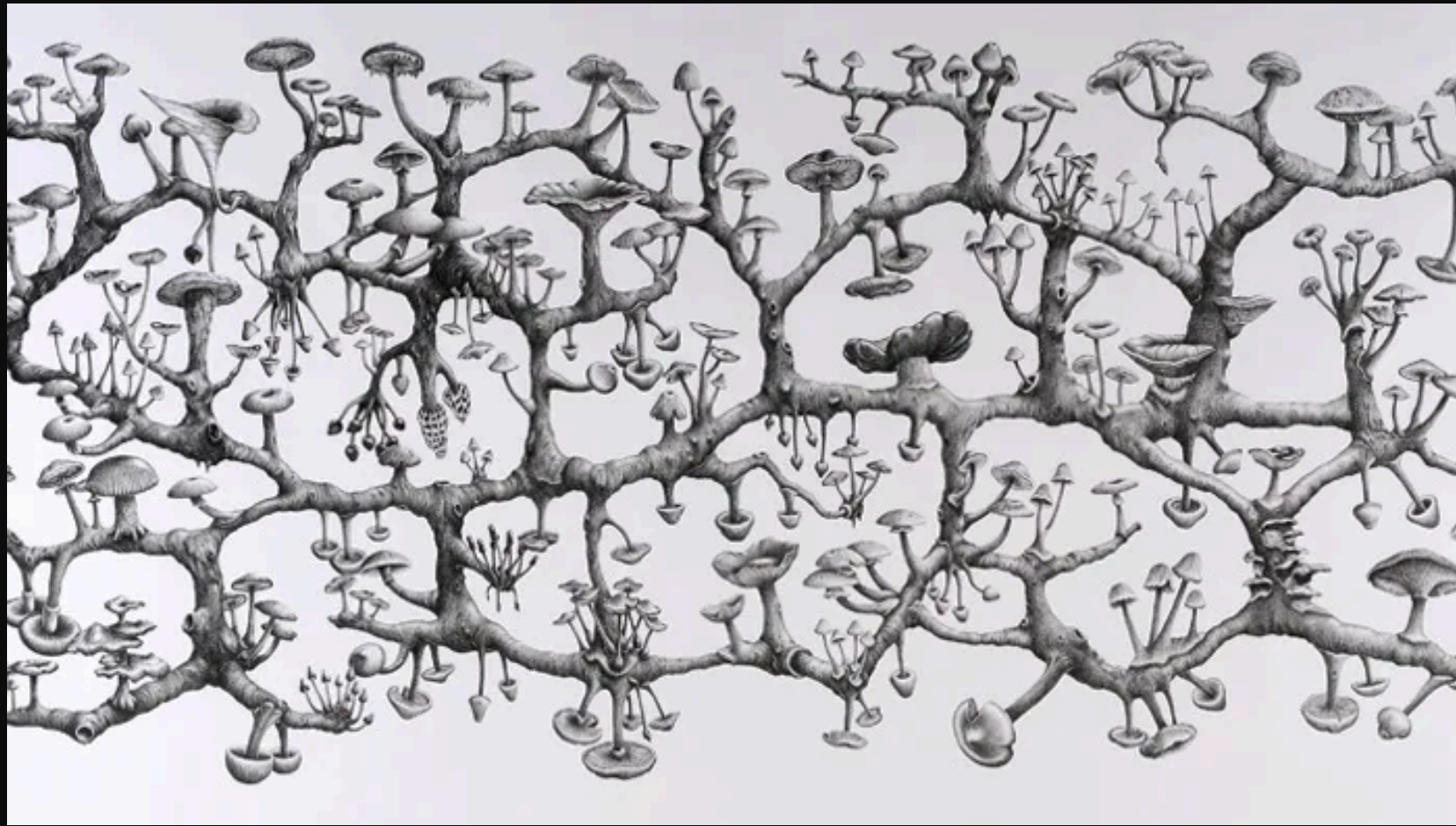
Felix Guattari

Βασικές έννοιες

νέος τρόπος αντίληψης του κόσμου

συναρμογές με συνδέσεις που εκτείνονται αέναα προς
όλες τις κατευθύνσεις

Gilles Deleuze

Felix Guattari

βασικές έννοιες

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

encounter

πέρα-από-το-ανθρώπινο
παιδαγωγική

καταλύτης για τη σκέψη & τη μάθηση

αλλαγή

που βιώνει μια οντότητα μέσα από τη συνάντηση με
άλλες οντότητες ή υλικότητες

Το δικό μου τετραγωνικό μέτρο

επιλέγω ένα τετραγωνικό
μέτρο

το παρατηρώ για 10 λεπτά

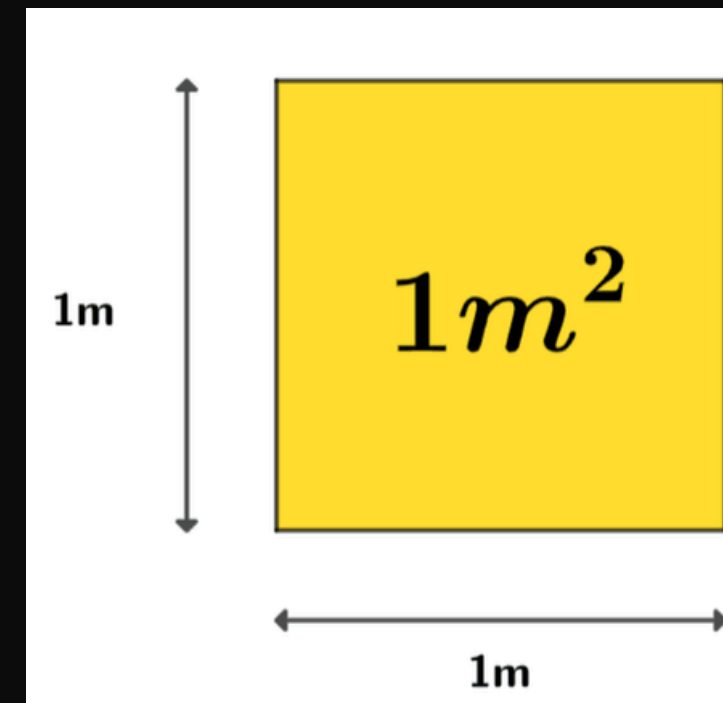
Τι μύρισα? Τι άκουσα?

Ποιος άλλος μένει εδώ?

*Τι ήταν πιο εντυπωσιακό σ'
αυτό το μικρό κομμάτι
τόπου?*

*Αφηγούμαι τη 'συνάντηση' που βίωσα
σε ένα τετραγωνικό μέτρο...*

Αειφόρο - Μη αειφόρο

Ηθικό - Μη ηθικό

Ημερολόγιο μαθήματος...

Βυθίζομαι στη φωτογραφία...

Παρατηρώ πολύ προσεκτικά τη φωτογραφία μου.

Περιγράφω τη φωτογραφία μου. Τι αφηγείται...;

Αειφόρος ή μη αειφόρος;

Ηθική ή μη ηθική;

Αειφόρο

Μη αειφόρο

Ηθικό

Μη ηθικό

Μπορεί η ανθρωπότητα να κάνει φιλοσοφικές και πολιτικές επιλογές
που θα οδηγήσουν σε ένα αειφορικό μέλλον και όχι σε έναν
ανθρωπογενή αφανισμό;

Φησοφία

Ηθική

Από τι είναι φτιαγμένος ο κόσμος και πώς επέρχονται αλλαγές σ' αυτόν;

Πώς γνωρίζουμε και κατανοούμε τον κόσμο;

Ποια αξιακά κριτήρια πρέπει να μας καθοδηγούν σε αυτό που πράττουμε;

Ερωτήματα

Ερωτήματα

Ερωτήματα

Οι άνθρωποι σε διάφορες εποχές έχουν προσπαθήσει
να απαντήσουν σε αυτά τα θεμελιώδη ερωτήματα

Ερωτήματα

Ερωτήματα

Σήμερα...?

Ερωτήματα

Σήμερα στην εποχή του Ανθρωπόκαινου τα ίδια ερωτήματα
αποκτούν ιδιαίτερη βαρύτητα

Ανθρωπόκαινος εποχή

το αποτέλεσμα του ανθρώπινου ελέγχου πάνω στη φύση

μέσω της

Επιστήμης
Τεχνολογίας

Μπορεί ο αναστοχασμός πάνω στην ιστορία της φιλοσοφίας να φανεί χρήσιμος;

Μπορούμε ως σύγχρονοι άνθρωποι να οδηγηθούμε σε χρήσιμα συμπεράσματα;

6ος & 5ος αι

Ἴωνες Φιλόσοφοι

οι ιδέες τους είναι εξαιρετικά συναφείς με το
Ανθρωπόκαινο

Η Σχολή της Ιωνίας ήταν η πρώτη φιλοσοφική σχολή του κόσμου που
ιδρύθηκε στη Μίλητο της Ιωνίας από τον Θαλή γύρω στο 600 π.Χ.

Αναζιμένης ^{Θαλής} Αναζιμανδρος

....έθεσαν τις βάσεις του φιλοσοφικού στοχασμού και αποτέλεσαν την
πρώτη ομάδα από τους λεγόμενους προσωκρατικούς φιλοσόφους

Ηράκλειτος

υποζωική σφαγή

οι Ἴωνες φιλόσοφοι θεωρούσαν ότι η ύλη έχει ζωή μέσα της

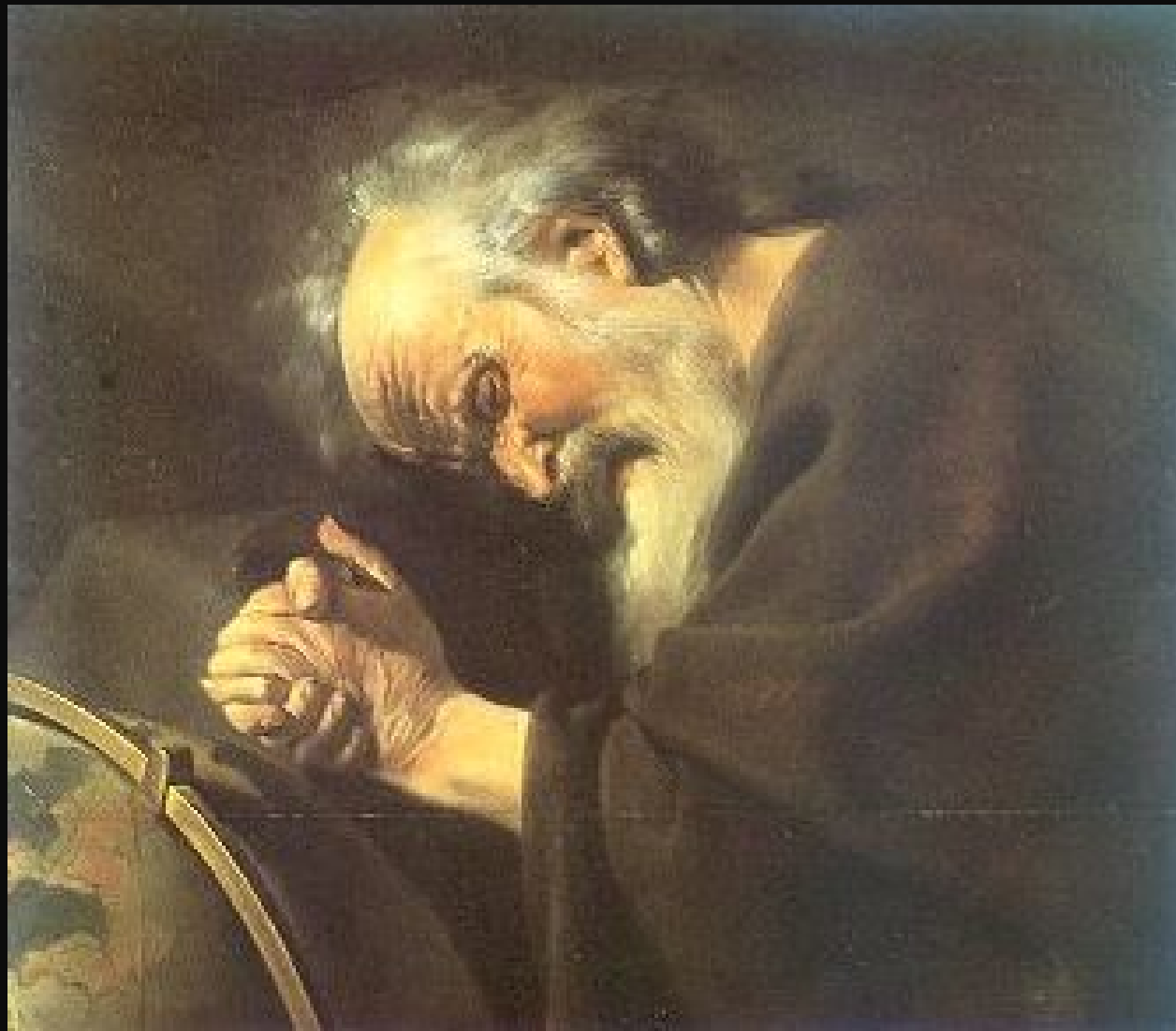
540-480 π.χ.

Ηράκλειτος

ο Εφέσιος

η αλλαγή

οι διαδικασίες εξέλιξης

τα πάντα ρει

δε μπορείς να περάσεις το ίδιο ποτάμι δυο φορές

Η μόνη σταθερά είναι η αλλαγή

Ποταμῷ γὰρ οὐκ ἔστιν ἐμβῆναι δις τῷ αὐτῷ (απ.91)

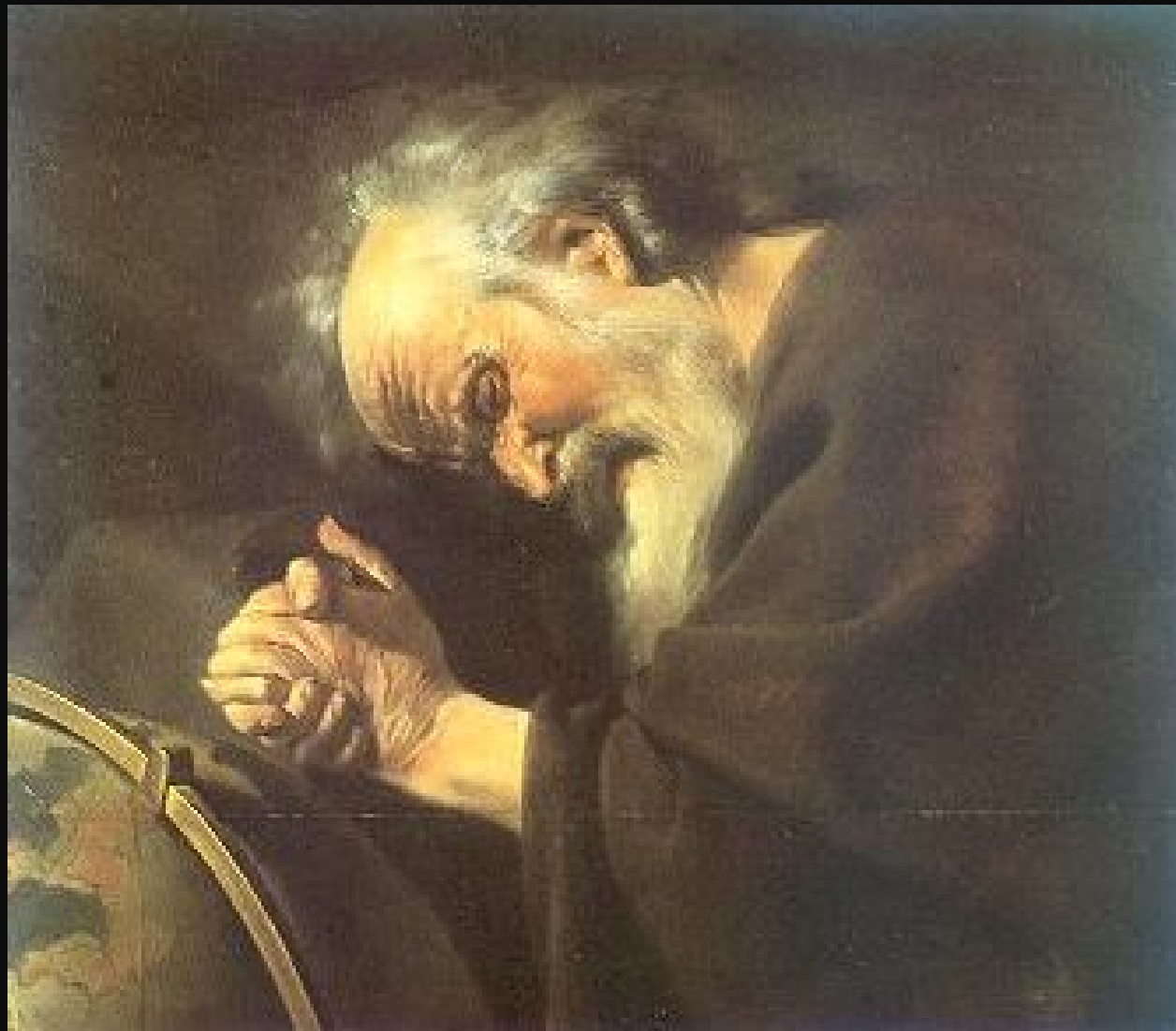
— Πλούταρχος, περί του ΕΙ του εν Δελφοίς 18, 392b

540-480 π.χ.

Ηράκλειτος

ο Εφέσιος

πόλεμος

πόλεμος πατήρ πάντων

μόνιμη αντιπαράθεση κάθε όψης της
πραγματικότητας με την αντίθετή της,
γεννά μια ισορροπία που **δεν επιτρέπει σε κανένα**
στοιχείο να καταχραστεί αδίκως τα άλλα

Μια αέναη και αθέατη κοσμική δικαιοσύνη

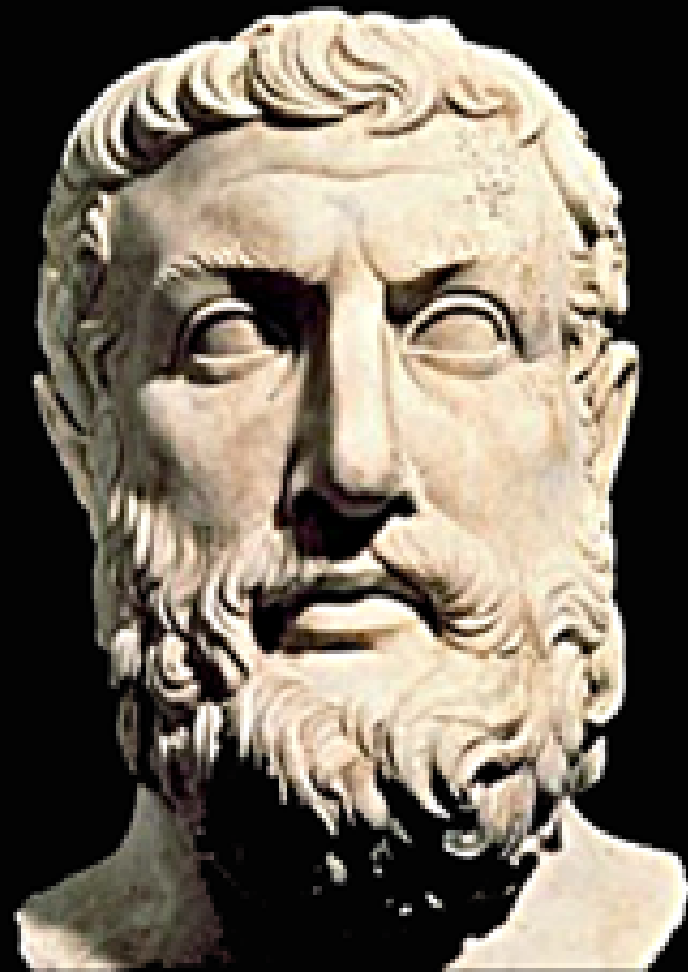
515-440 π.χ.

Παρμενίδης

ο Ελεάτης

το ον

το μη ον

δεν αναζητά την ενότητα του κόσμου σε μια φυσική ουσία, αλλά στην ίδια την «οντότητα» των πραγμάτων που μας περιβάλλουν, στο είναι όλων των όντων και όλων των πραγμάτων

εισάγει το είναι και... γεννιέται εκείνος ο κλάδος της φιλοσοφίας που ονομάζεται Οντολογία, δηλαδή λόγος περί του όντος, περί του είναι

495-435 π.χ.

Εμπεδοκλής

ο Ακραγαντίνος

φιλότης

νείκος

Πυθαγόρειος

εναλλασσόμενη κυριαρχία της Φιλίας (Φιλότης)
και της Διαμάχης (Νείκος)

πάνω στα τέσσερα ριζώματα (πυρ, αήρ, ύδωρ, γη)

Η ουσία του σύμπαντος νοείται ως μια δίχως τέλος μεταλλαγή
καταστάσεων από το ένα στα πολλά και από τα πολλά στο ένα

Μπορεί ο αναστοχασμός πάνω στην ιστορία της φιλοσοφίας να φανεί χρήσιμος;

Μπορούμε ως σύγχρονοι άνθρωποι να οδηγηθούμε σε χρήσιμα συμπεράσματα;

Μια πιο σύγχρονη φιλοσοφική ιδέα....

η θεωρία του χάους και το φαινόμενο της πεταλούδας

Police Academy 1984 | Cadet Douglas Fackler inadvertently starts a riot |

Share

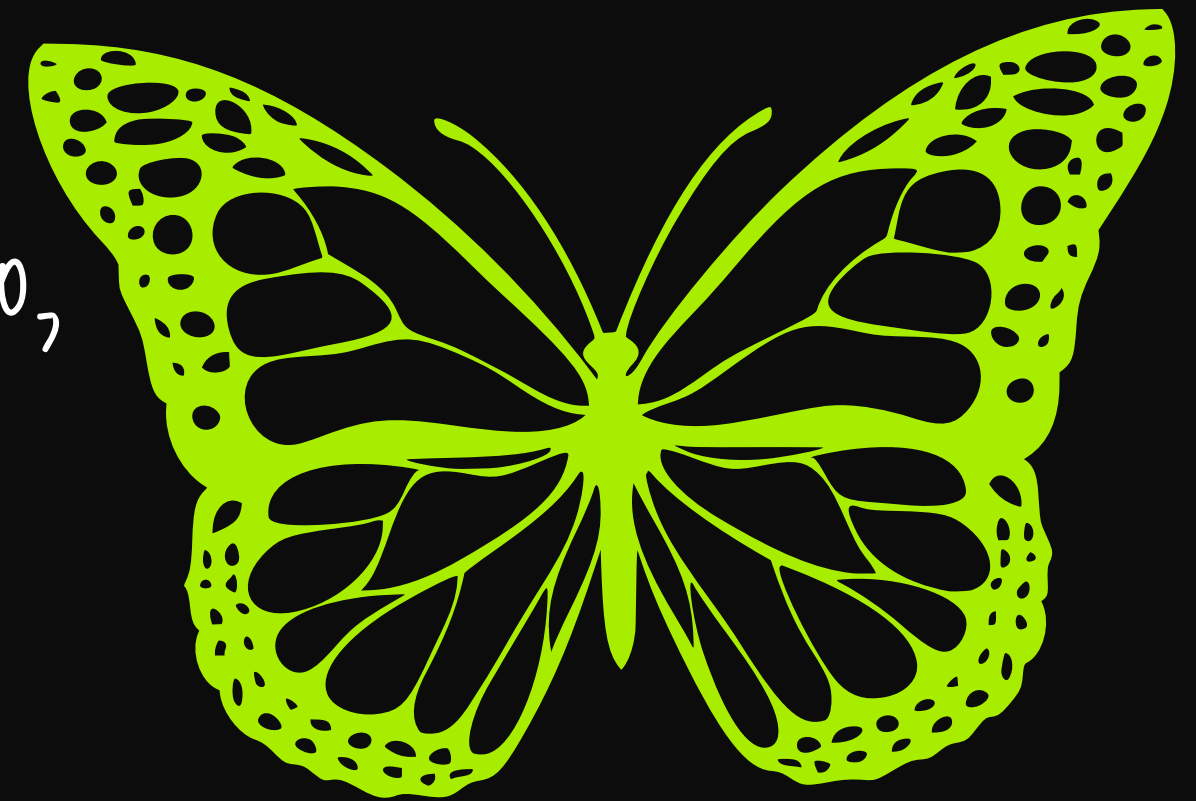
Watch on YouTube

είναι μια ποιητική μεταφορά

στη θεωρία του χάους για το φαινόμενο
της ευαίσθητης εξάρτησης ενός συστήματος από τις αρχικές συνθήκες

"αν μια πεταλούδα κινήσει τα φτερά της στον Αμαζόνιο,
μπορεί να φέρει βροχή στην Κίνα"

Και μια ακόμη ιδέα για δραστηριότητα....

Μονοπάτι περιβαλλοντικής παρατήρησης στη σχολή.

Περιδιαβαίνω τη σχολή μου. Κινούμαι στους χώρους παρατηρώντας γύρω μου.

Φωτογραφίζω σημεία:

‘Αειφόρα-Μη αειφόρα’

‘Ηθικά- Μη ηθικά’

Έπειτα παρατηρώ προσεκτικά τις φωτογραφίες που έχω τραβήξει.

Επιλέγω μία που θα έβαζα στην άκρη της ‘Αειφορίας/ηθικής’ και μία που θα έβαζα στην ‘Μη αειφόρα/ Μη ηθική’ άκρη του νήματος.

Τις παρουσιάζω και γράφω ένα κείμενο περίπου 300 λέξεων για να αφηγηθώ το μονοπάτι που ακολούθησα: τι ‘είδα’ που δεν είχα ‘δει’; Τι σκέψεις και συναισθήματα μου γεννήθηκαν για το χώρο της σχολής που φοιτώ;